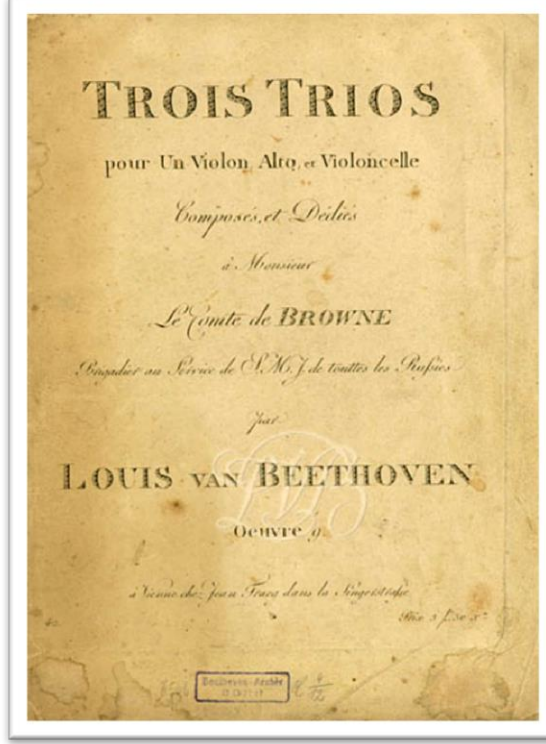

Yaylı Çalgılar İçin Üçlü, Do Minör Op.9 No.3

* Allegro con spirito * Adagio con espressione * Scherzo (Allegro molto e vivace) * Finale (Presto)

Oda müziği alanında pek çok eser veren Beethoven, üçlü konusunda da verimli olmuş piyano için 12, yaylı çalgılar için 5, üflemeli çalgılar içinde 3 üçlü ve danslar bestelemiştir.

Yaylı çalgılar üçlülerinin hepsi de bestecinin erken dönemine aittir: Op.3 Üçlü'yü 1792'de Bonn'da, Op.9'da yer alan üç Üçlü'yü de 1797-98 yıllarında Viyana'da yazmış ve Kont J.G. von Browne'ye ithaf etmiştir. Eski bir İrlandalı aileden gelen ve mareşal olan babası gibi Rusya'nın hizmetinde çalışan kanta, Beethoven Op.22 Piyano Sonatı'nı, WoO46 Viyolonsel Varyasyonları'nı, Op.48 altı Gellert Lied'ini ve Op.45 dört el piyano için Marşlar'ını ithaf etmiştir... Beethoven'in kendisinin de beğendiği bu eserleri eğlendirmek için değil de bir şeyler anlatmak için yazdığı, kişiliğini yansıttığı hemen anlaşılır.

Bu dizinin en beğenileni ve üçüncüsü olan Do Minör Üçlü, özellikle karanlık ve tutkulu havasıyla dramatik, yumuşak ve parlak yönleriyle sanki ustalıklı örülmüş bir karşıtlık anıttır. 6/8'lik ölçüde

-, Do Minör tonda, canlı ve kıvrak tempodaki 1. bölüm (Allegro con spirito) buruk havadadır. Üç çalgının unison girişiyle hafiften başlayarak bir kreşendo ile yükselen ana tema sonra kemana yansır. Ana tema, karşıt fikirlerle gerilimin artmasıyla kadans biçiminde kaybolur. Ancak kadansın tekrar belirmesiyle güçlü bir fırtına gibi yine duyulur. Küçük bir sessizlikten sonra kemanın La Majör tonda yansıttığı lirik bir çağrı karşı temayı oluşturur; çekiciliği ve yumuşaklığıyla ana temanın sertliğini gidermek ister. Ancak 16'lık notalarla duyurulan sihirli pasajlar bu barışçı atmosferi yok eder ve şiddetli akorlarla yükselen gerilim, kromatik ton değişimleriyle (modulation) yumuşayarak, coda'da rahat ve dinlendirici bir atmosfer yaratır. Serim (exposition) Mi bemol Majör tonda ve barışçıdır. Geliştirimde ise ana tema şeytani bir güçle yeniden canlanır; tüm temalar fırtına gibi birbirine karışır, bazen çok güçlü, bazen çok gizemli hafiflikte, çıkışsız bir yoldaymış gibi -Do minör tonda- çok hafif

(pianissimo) söner. Temalar yapılarını değiştirmiş, karakterlerinden uzaklaşmış, kendi karşıtları olmuştur. gelişimin kuralları yıkılmıştır. Sonra, ana temanın giriş bölümünden yararlanarak yükselen alçalan bölüm sert ve karamsar tavırla, adeta senfonik yapıda sona erer.

2. bölüm, duygulu ve ağır (Adagio con espressivo) tempoda, Do Majör tonda, 4/4'lük ölçüde ve içtenlikli anlatımdadır. Melodik yapıdaki temaları her çalgı, ayrı ayrı konser veriyormuş gibi sergiler. Beethoven'ın yazdığı en güzel ağır bölümlerden biri olarak nitelendirilen bu Adagio'da, romantik anlatım yoğunluğu, karşıt seslerin belirginliğinin yarattığı ses ve armoni, ritmik unsurların kaynaştırılmasıyla elde edilir. Ana temanın sürekli ton değişimleriyle sunulmasına, viyolanın –kemanı taklit ederek- kanon biçiminde duyurduğu sevimli yan tema da uyar. Ana temanın parlak Mi bemol Majör tonda, gizemli şekilde belirmesiyle ve noktali ritimle artan heyecanda melodi, çok ince süslemelerle çizilir; çok kez, özgürce yinelenen uyumlu kadansla sükunete ulaşır.

3. bölüm, Do Minör tonda, 6/8'lik ölçüde, çok hareketli ve canlı (Allegro molto e vivace) tempoda parlak bir scherzo'dur. Değişken ritmin gücüyle, ilginç senkoplarla, dizginden boşalmış gibi ölçüyü aşmaya çalışarak ilerleyen scherzo, ikinci bölümün romantik izlenimini bozmuştur. Geçici bir pianissimo ile, Do Majör tonda beliren orta bölme bir kontrast yaratırsa da tema ölüme kovalanmış gibi –ritmik motifin en küçük hücrelerinde- boğulur, pianissimo içinde kaybolur gider.

4. bölüm, eski rondo formunu aşan biçimde, durmak bilmeyen parlaklıkla süren, fırtına gibi çok hızlı (Presto) tempoda, 4/4'lük ölçüde ve Do Minör tonda giren bir finaldir. Önce hafif sesle başlamasına karşın, üç çalgının hiddetli ve unison biçimde seslendirdiği fortissimo temayla güçlenir. Arada beliren ikinci tema zarif ve hüzünlü bir ortam yaratır gibi olur. Bu hızlı final şaşırtıcı bir Coda le Do Majörde aydınlanır ve bu hareketlilik hafifçe söner. Beethoven, sanki hafifçe bir jestle bu büyük olayı yumuşatmak, boşuna bir mutlu son yaratmak istemiş, eseri bir pianissimo ile bitirmiştir.

(Süre 24').

Leopold Trio - Beethoven: String Trio Op.9 No.3
<http://www.youtube.com/watch?v=JYfipFCTUE>
Beethoven: String Trio in C minor, op. 9, no. 3 - (I) Allegro con spirito
<http://www.youtube.com/watch?v=ERLHHct0EuY>
Gesto Antico plays Beethoven Op 9 no 3 Adagio
<http://www.youtube.com/watch?v=PKtf0cvFa-4>
Beethoven: String Trio in C minor, op. 9, no. 3 (III) Scherzo. Allegro molto e vivace
<http://www.youtube.com/watch?v=dRceawjLRpC>
Beethoven: String Trio in C minor, op. 9, no. 3 - (IV) Finale. Presto
<http://www.youtube.com/watch?v=06FDSBYcTgA>

Kazım Çapacı

